

RAZVOJ STANDARDNIH OPERATIVNIH PROCEDURA U BOSNI I HERCEGOVINI I NJIHOV ZNAČAJ U PRUŽANJU ZDRAVSTVENE NJEGE

Slađana Vranješ, Mirjana Janković

DRUGI SIMPOZIJUM MEDICINSKIH SESTARA I TEHNIČARA SA MEĐUNARODnim UČEŠĆEM
U OKVIRU TREĆEG KONGRESA UDRUŽENJA ENDOSKOPSKIH HIRURGA SRBIJE

19-21.04.2023, BEOGRAD

DEFINICIJA

- ❖ Standardne operativne procedure (SOP) pisani su set instrukcija, koji se slijede kako bi se na siguran i standardizovan način pružale usluge, bez negativnih efekata na zdravlje pacijenta, osoblja ili okruženja.
- ❖ Procedura je skup aktivnosti, koraka i procesa koji trebaju biti preduzeti određenim redoslijedom kako bi se postigao određeni cilj.
- ❖ Uvođenje odgovarajućih standarda i procedura bi značajno smanjilo opterećenost medicinskih tehničara čime bi se povećao stepen zadovoljstva na radu a **time** i efikasnost i efektivnost rada.

ZNAČAJ

- Pružanje usluga na ujednačen i standardizovan način
- Poboljšanje sigurnosti i kvaliteta pruženih usluga
- Bolja organizacija rada
- Sprečavanje grešaka u procesu rada
- Zaštita medicinskih tehničara (pružaoca zdravstvene usluge)
- Zaštita korisnika (primaoca usluga)

NASTANAK STANDARDNIH OPERATIVNIH PROCEDURA

U periodu od 2016. do 2022. godine je izrađeno ukupno 5 priručnika sa 279 SOP-ova, uz priloge i algoritme za pojedine SOP-ove.

NASTANAK STANDARDNIH OPERATIVNIH PROCEDURA

- Prvi priručnik za medicinske sestre-tehničare Federacije Bosne i Hercegovine je razvijen 2017. godine za primarni nivo zdravstvene zaštite (I dio).
- Drugi priručnik sa standardnim operativnim procedurama za medicinske sestre i tehničare na nivou primarne zdravstvene zaštite za oblast polivalentne patronaže/sestrinstva u zajednici (II dio) razvijen je 2019. godine.
- U Republici Srpskoj je uz dogovor sa ostalim učesnicima projekta prvo razvijan priručnik za sekundarni i tercijarni nivo zdravstvene zaštite, napisan 2020. godine.
- Priručnik sa standardnim operativnim procedurama za sekundarni i tercijarni nivo zdravstvene zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine je razvijen 2022. godine, a iste godine u Republici Srpskoj iz oblasti zdravstvene njage za primarni nivo zdravstvene zaštite.

STRUKTURA STANDARDNIH OPERATIVNIH PROCEDURA

Većina procedura, gdje je to bilo moguće, pisana je na isti način, odnosno svaka ima ujednačene osnovne dijelove a to su u priručniku koji je radila radna grupa imenovana od strane Federalnog ministarstva zdravlja:

- ✓ Opća izjava o politici,
- ✓ Područje primjene,
- ✓ Distribucija i nadzor,
- ✓ Procedura,
- ✓ Mjere opreza,
- ✓ Evidencija,
- ✓ Revizija

STRUKTURA – primjer

23 PROCEDURA PRIPREME BOLESNIKA I ASISTIRANJA MEDICINSKE SESTRE/TEHNIČARA KOD IZVOĐENJA LUMBALNE PUNKCIJE

1. OPĆA IZJAVA O POLITICI

Lumbalna punkcija je postupak kojim se iz slabinskog (lumbalnog) dijela kralježnice, uzima likvor u dijagnostičke ili terapijske svrhe.

Cilj procedure je dati smjernice medicinskim sestrama/tehničarima o pravilnom, sigurnom, jedinstvenom načinu pripreme bolesnika, materijala i asistiranju tijekom izvođenja lumbalne punkcije.

2. PODRUČJE PRIMJENE

Procedura se primjenjuje u bolničkim organizacijskim jedinicama.

3. DISTRIBUCIJA I NADZOR

4. PROCEDURA

Lumbalnu punkciju indicira i izvodi liječnik, dok medicinske sestre/tehničari, provode pripremu bolesnika, materijala i asistiraju.

5. MJERE OPREZA

- Bolesnik je natašte osim kod hitnih stanja;
- dopustiti obrok bogat bjelančevinama i mineralima nakon jednog sata;
- nadzirati bolesnika kroz 24 sata i provjeravati tupfer na mjestu uboda (mogućnost spontanog istjecanja ascitesa);
- bol u trbuhu može ukazivati na akutni abdomen;
- ograničiti fizičku aktivnost bolesnika 24 sata nakon postupka;
- oprez kod bolesnika s trombocitopenijom i koagulopatijom.

6. EVIDENCIJA

Medicinska sestra/tehničar evidentira u raspoloživu sestrinsku dokumentaciju tijek provedenog postupka, vitalne parametre, vrijeme trajanja postupka, ukupnu količinu evakuiranog ascitesa, unesenu i izlučenu tekućinu, tjelesnu težinu prije i nakon postupka, te eventualne komplikacije.

7. REVIZIJA

Svake tri godine, po potrebi i ranije.

V. ДИО

ДИЈАГНОСТИЧКО-ТЕРАПИЈСКИ ПОСТУПЦИ

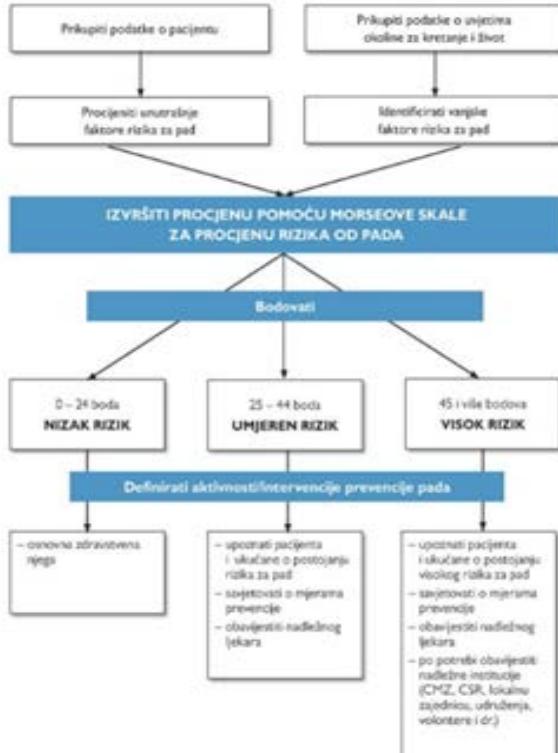
- 1** ПОСТУПАК СНИМАЊА ЕЛЕКТРОКАРДИОГРАМА
- 2** УСПОСТАВЉАЊЕ ПЕРИФЕРНОГ ВЕНСКОГ ПУТА
- 3** ПРЕВЕНЦИЈА И ЊЕГА ДЕКУБИТУСА
- 4** ОБРАДА И ПРЕВИЈАЊЕ РАНЕ И ЛАКШИХ ОПЕКОТИНА
- 5** ТРЕТМАН УЛКУСА ДИЈАБЕТЕСНОГ СТОПАЛА
- 6** ЊЕГА ОСТОМИЈА
- 7** ТОАЛЕТА ТРАХЕОСТОМЕ
- 8** ПЛАСИРАЊЕ, ТОАЛЕТА И ДЕПЛАСИРАЊЕ УРИНАРНОГ КАТЕТЕРА КОД ЖЕНА
- 9** ИСПИРАЊЕ УХА
- 10** ПОСТАВЉАЊЕ ФИКСАЦИЈСКОГ ЗАВОЈА
- 11** ПОСТУПЦИ ИМОБИЛИЗАЦИЈЕ

ALGORITMI

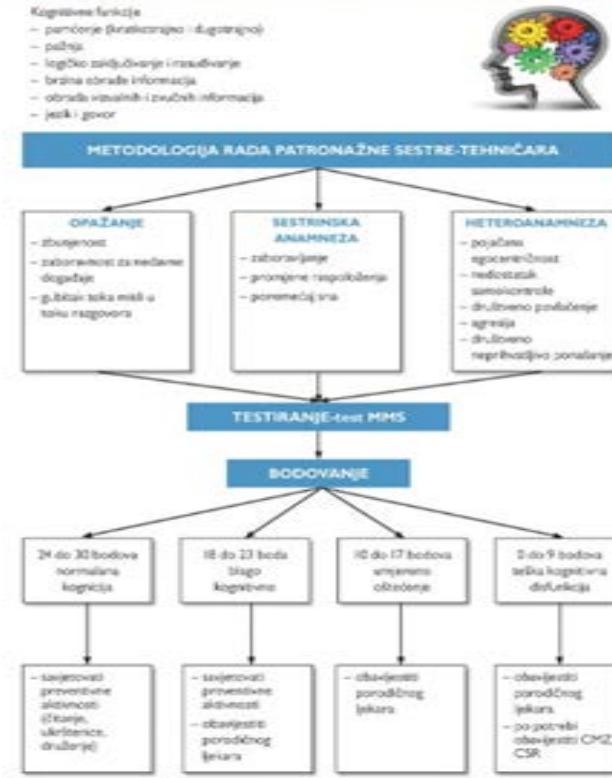
KRITERIJI ZA ANGAŽIRANJE SOCIJALNOG RADNIKA

PROCJENA RIZIKA OD PADA U KUĆI I MJERE PREVENCIJE

PROCJENA KOGNITIVNOG STATUSA

ČLANOVI RADNIH GRUPA

- Odabir i imenovanje članova radnih grupa vršila su entitetska ministrastva zdravlja uz saglasnost partnera.
- Svi članovi su bili eksperci u svojim oblastima, bilo da su to medicinske sestre tehničari iz primarnog, sekundarnog ili tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite ili predstavnici entitetskih agencija za sertifikaciju i drugih relevantnih institucija.

ZAKLJUČAK

- Standardne operativne procedure (SOP) kao pisani set instrukcija, će pomoći medicinskim sestrama-tehničarima da zdravstvene usluge pružaju na ujednačen i standardizovan način, a što za konačni cilj ima poboljšanje sigurnosti, kvaliteta i efikasnosti zdravstvene zaštite.
- Osnovna namjena priručnika je da se standardne operativne procedure učine dostupnim svim medicinskim sestrama-tehničarima zaposlenim u zdravstvenim ustanovama Bosne i Hercegovine.
- Primarno je namijenjen medicinskim sestrama-tehničarima uključenim u proces rada, kao set smjernica za siguran i jedinstven način pružanja usluga.

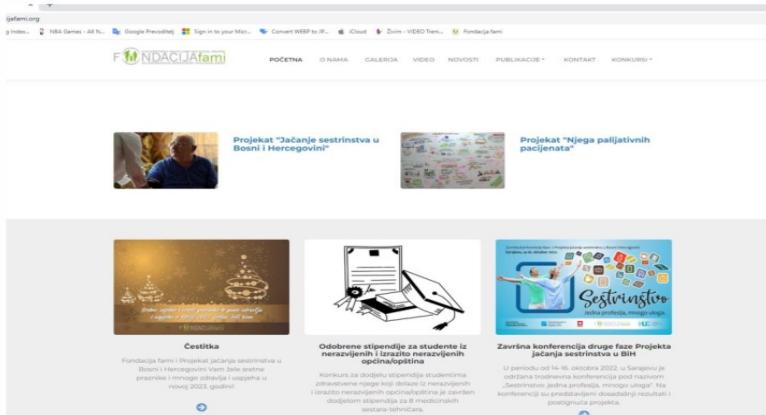
- Pored toga priručnici svoju primjenu mogu pronaći u procesu uvođenja novih radnika u rad, te kao korisna literatura za nastavni proces srednjih medicinskih škola i fakulteta zdravstvenih studija.
- Osnovni cilj i želja svih autora pri pisanju ovih priručnika je da na kraju imamo zadovoljnog pacijenta, pacijenta sigurnog da je dobio najbolju zdravstvenu njegu.
- Drugi cilj je zadovoljan medicinski tehničar-sestra jer su sigurni da je korisniku/pacijentu pružena najbolja zdravstvena njega i na kraju zadovoljan menadžment zdravstvene ustanove.

Učešće na konferenciji je dijelom podržao Projekat jačanja sestrinstva u Bosni i Hercegovini sredstvima Vlade Švicarske.

Više o projektu možete saznati na:

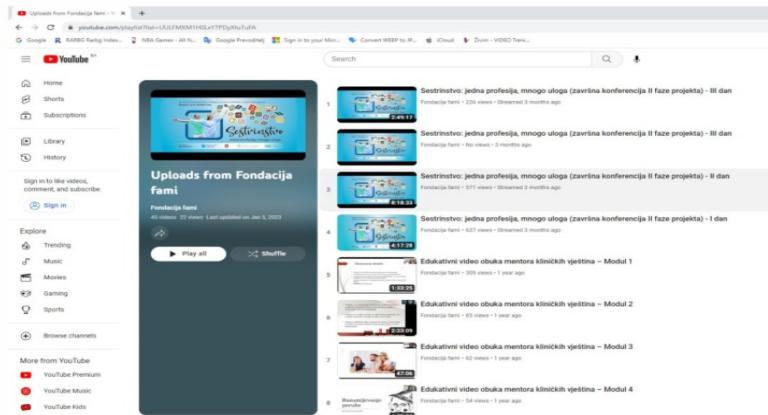
www.fondacijafami.org

The website features a header with the organization's name and a navigation menu. Below the header, there are several image galleries and text descriptions related to projects like "Jačanje sestrinstva u Bosni i Hercegovini" and "Njega palijativnih pacijenata". There are also sections for "Cestika" and "Odobrane stipendije za studente iz nerazvijenih i izrazito nerazvijenih općina/opština". A sidebar on the right contains news items and a search bar.

www.youtube.com/playlist?list=UULFMXM1H0LxY7PDyXtuTuFA

The YouTube channel page shows a list of uploaded videos. The first video in the list is titled "Sestrinstvo: jedna profesija, mnogo uloga (završna konferencija II faze projekta) - III dan" and has 22 views. Other videos include "Sestrinstvo: jedna profesija, mnogo uloga (završna konferencija II faze projekta) - II dan", "Sestrinstvo: jedna profesija, mnogo uloga (završna konferencija II faze projekta) - I dan", "Edukativni video obuka mentor kliničkih vježbina – Modul 1", "Edukativni video obuka mentor kliničkih vježbina – Modul 2", "Edukativni video obuka mentor kliničkih vježbina – Modul 3", and "Edukativni video obuka mentor kliničkih vježbina – Modul 4".

facebook.com/FondacijafamiBiH

The Facebook page profile picture shows a large group of people standing together at a conference. The page has 1.7K likes and 1.7K followers. It includes sections for Posts, About, Photos, and Videos. A bio states: "Dom zdravlja Graničice je u fazi testiranja zasebne patronazne službe. Koristi se izrađena patronazna dokumentacija, donirana oprema i znanje stekeno kroz dodatnu edukaciju, kako bi se unaprijedile usluge zdravstvene njegе u zajednici, posebno za socijalno izključene grupe stanovništva." The page is categorized as a Non-Governmental Organization (NGO).